

UCHWAŁA NR IX/62/2024
RADY POWIATU W OSTROWI MAZOWIECKIEJ

z dnia 19 grudnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024 - 2030

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2024 r. poz. 107) w związku z art. 2 ust.4 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2024 r. poz. 917) oraz roz. 2, ust. 3 pkt IX i X załącznika do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 2480) w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024 - 2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

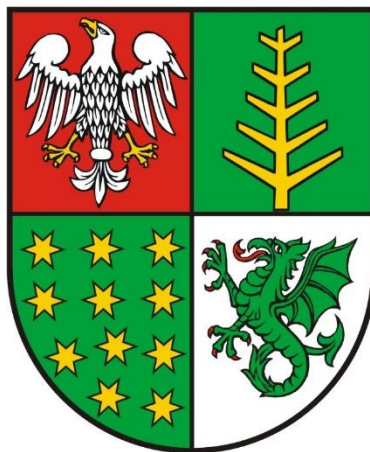
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Powiatu

Dorota Subda

POWIAT OSTROWSKI

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030

1. WPROWADZENIE	3
2. KORELACJA PPOZP Z INNYMI DOKUMENTAMI PRZYJĘTYMI PRZEZ POWIAT OSTROWSKI.....	4
3. CHARAKTERYSTYKA POWIATU	5
4. DIAGNOZA OBSZARU OBJĘTEGO PROGRAMEM.....	7
4.1. DIAGNOZA W OBSZARZE DZIAŁAŃ SŁUŻBY ZDROWIA	7
4.2. DIAGNOZA W OBSZARZE EDUKACJI I INNYCH FORM TERPII	10
4.3. DIAGNOZA W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ	18
4.3.1. Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi w gminnych ośrodkach pomocy społecznej 18	
4.3.2. Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Ostrowi Mazowieckiej (MOPS)	22
4.4. POMOC OSOBOM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI UDZIELANA W POWIATOWYM CENTRUM POMOCY RODZINIE W OSTROWI MAZOWIECKIEJ ..	25
4.5. DIAGNOZA W OBSZARZE ZATRUDNIENIA	28
4.6. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	29
5. OPIS PROGRAMU	29
5.1. CELE GŁÓWNE	29
5.2. CELE SZCZEGÓŁOWE	30
5.3. KOORDYNATOR PPOZP	30
5.4. REALIZATORZY PROGRAMU	30
5.5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	30
5.6. SPRAWOZDAWCZOŚĆ	31
6. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ.....	31
7. PODSUMOWANIE.....	42

1. WPROWADZENIE

Niniejszy program został opracowany na podstawie przyjętego przez Radę Ministrów 30 października 2023 r. Rozporządzenia w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz.U. z 2023 r. poz. 2480) oraz zapisów w art. 1-2 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024 poz. 917).

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030, zwany dalej Programem, stanowi przede wszystkim kontynuację założeń i działań zawartych w dotychczasowym programie.

Według cytowanej wyżej ustawy, ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących w szczególności:

- 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym;
- 2) zapewniania osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
- 3) kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Zadania te są realizowane przez działania określone w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego, który określa w szczególności:

- 1) okres jego obowiązywania,
- 2) diagnozę sytuacji i zagrożeń dla zdrowia psychicznego, w tym zróżnicowań regionalnych,
- 3) cele główne i szczegółowe,
- 4) podmioty biorące udział w jego realizacji,
- 5) sposób realizacji zadań,
- 6) niezbędne działania legislacyjne, w szczególności mające na celu zapewnienie przestrzegania praw osób z zaburzeniami psychicznymi.

Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 zakłada rozszerzenie Programu o zadania, które są ukierunkowane na upowszechnienie nowego modelu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży opartego o trzy poziomy referencyjne, jak również wskazanie nowych zadań dotyczących zapobiegania stygmatyzacji i wykluczeniu dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi np. w jednostkach systemu oświaty, aktualizację zadań, w tym np. dokonywanie aktualizacji regulacji ułatwiających objęcie kompleksową opieką osób z zaburzeniami psychicznymi.

Nadrzędnym celem Programu jest więc w dalszej mierze ochrona i poprawa stanu zdrowia psychicznego mieszkańców powiatu ostrowskiego, jak też zwiększenie dostępności świadczeń opieki zdrowotnej. Program zakłada również szereg działań edukacyjno-promocyjnych kierowanych do wszystkich mieszkańców powiatu, których głównym celem będzie upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w stanach zagrażających zdrowiu psychicznemu oraz zapobieganie stygmatyzacji osób i rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi.

Kierunki działań określone w PPOZP, jego cele i zadania, korelując z NPOZP, uwzględniają rys lokalny - specyfikę działań związanych z uwarunkowaniami powiatu ostrowskiego. Przystępując do diagnozy środowiska lokalnego, poprzedzającej kształt końcowy PPOZP, z jego zadaniami, formami i terminami realizacji oraz wskaźnikami monitorującymi skuteczność wdrażanych rozwiązań, sporządzono diagnozę instytucjonalnego wsparcia, jakimi są:

- powiatowa służba zdrowia,
- powiatowy rynek pracy,
- powiatowy system opieki społecznej,

- system poradnictwa psychologiczno - pedagogicznego i edukacji,
- warsztaty terapii zajęciowej.

Zgodnie z Uchwałą Nr 649/237/2023 Zarządu Powiatu w Ostrowi Mazowieckiej z dnia 14 czerwca 2023 r. powołany został Zespół do spraw opracowania projektu Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego. W skład Zespołu weszli:
Przewodniczący – Robert Krajewski - Dyrektor Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Ostrowi Mazowieckiej,

Członkowie Zespołu :

Danuta Janusz – radna Rady Powiatu w Ostrowi Mazowieckiej,
Renata Hartman - lekarz psychiatra w Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrowi Mazowieckiej,
Bożena Cęcelewska-Bielecka - psycholog w Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrowi Mazowieckiej,
Agnieszka Ewa Radomska – dyrektor Wydziału Edukacji, Promocji Powiatu i Zdrowia Starostwa Powiatowego w Ostrowi Mazowieckiej,
Renata Gałek – dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej,
Agnieszka Choromańska – starszy pracownik socjalny w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej,
Aneta Bartkiewicz - doradca zawodowy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowi Mazowieckiej,
Marzena Siwek – inspektor ds. promocji powiatu i zdrowia w Wydziale Edukacji, Promocji Powiatu i Zdrowia Starostwa Powiatowego w Ostrowi Mazowieckiej.

2. KORELACJA PPOZP Z INNYMI DOKUMENTAMI PRZYJĘTYMI PRZEZ POWIAT OSTROWSKI

Niniejsze opracowanie jest dopełnieniem następujących strategii i programów przyjętych przez Powiat Ostrowski:

- Strategii Rozwoju Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2030,
- Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2023 - 2029,
- Powiatowego Programu Działania na rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2023 - 2029,
- Powiatowego programu przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy na lata 2023-2029.

3. CHARAKTERYSTYKA POWIATU

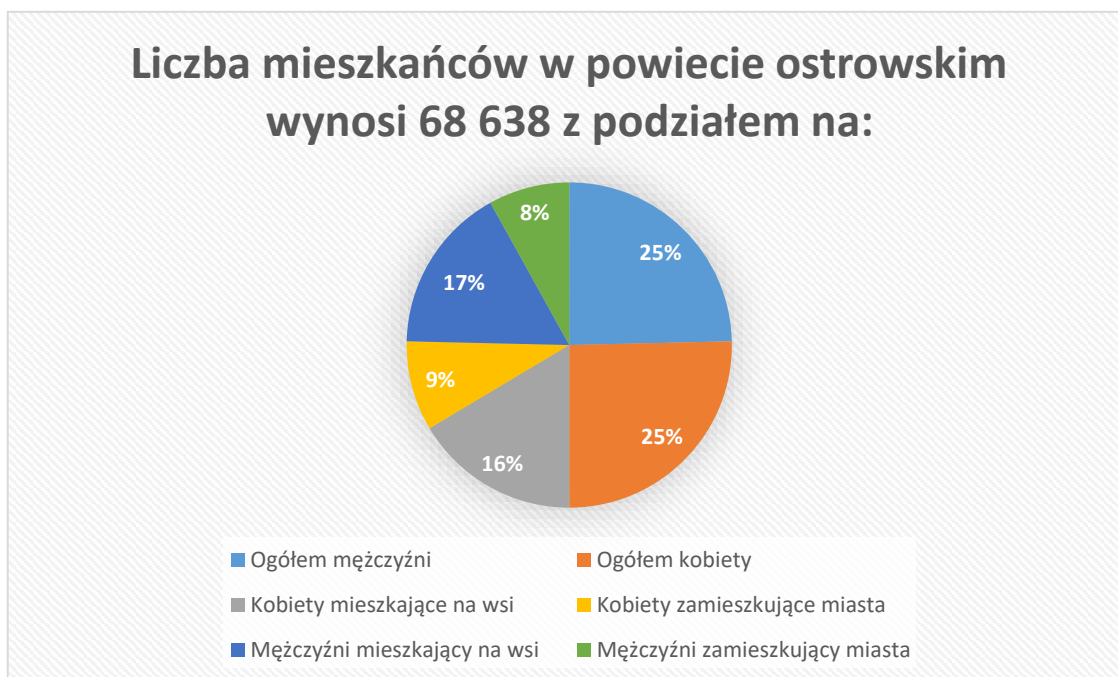
a) położenie, jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład powiatu

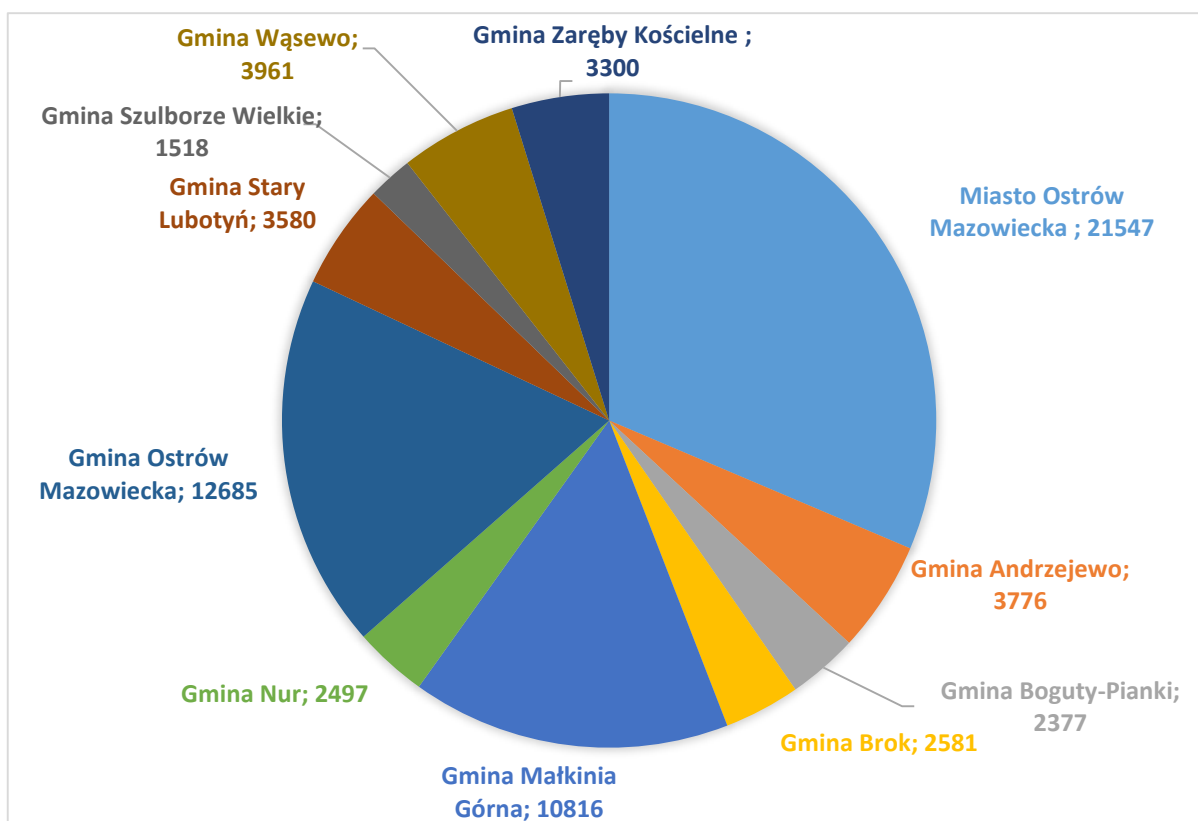
Powiat Ostrowski położony jest między dolinami Narwi i Bugu na terenie Międzyrzecza Łomżyńskiego, w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego. W skład powiatu wchodzi 11 jednostek samorządu terytorialnego, w tym miasto Ostrow Mazowiecka, miasto i gmina Brok oraz gminy wiejskie: Andrzejewo, Boguty-Pianki, Ostrow Mazowiecka, Szulborze Wielkie, Zaręby Kościelne, Stary Lubotyń, Wąsewo, Nur i Małkinia Górna. Powierzchnia Powiatu wynosi 1218 km². Siedziba władz Powiatu Ostrowskiego znajduje się w Ostrowi Mazowieckiej. Miasto to jest położone przy drodze krajowej nr 8 z Warszawy do Białegostoku, a dalej biegnącej w kierunku przejść granicznych z Litwą i Białorusią. Przez Ostrow wiedzie także szlak na Wielkie Jeziora Mazurskie. Powiat Ostrowski znajduje się na terenie tzw. Zielonych Płuc Polski oraz Nadbużańskiej Strefy Ekologicznej. Charakteryzuje się łagodnym klimatem oraz wyjątkowymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, które zawdzięcza przepływającej na tym terenie rzece Bug. Zarówno rzeka jak i wiele zbiorników wodnych występujących w jej dolinie, zachowały się w stanie zbliżonym do naturalnego. Są to tereny Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, który powstał dla ochrony unikatowych walorów przyrodniczych doliny Bugu oraz ich popularyzacji.

b) demografia powiatu ostrowskiego

Liczba ludności powiatu ostrowskiego w dniu 30 czerwca 2023 r. wynosiła 68 638 mieszkańców, w tym 33 815 mężczyzn oraz 34 823 kobiet. Wśród mieszkańców powiatu 66 % stanowiła ludność wiejska.

Liczba ludności w powiecie ostrowskim

Źródło:

opracowanie własne według danych Głównego Urzędu Statystycznego - stan na dzień 30 czerwca 2023 r.

Ogółem w powiecie ostrowskim zamieszkuje:

mężczyzn	– 33 815
kobiet	– 34 823
mieszkańców miast	– 23 295
mężczyzn zamieszkujących miasta	– 11 053
kobiet zamieszkujących miasta	– 12 242
mieszkańców wsi	– 45 343
mężczyzn zamieszkujących wieś	– 22 762
kobiet zamieszkujących wieś	– 22 581

Powiat ostrowski ma 68 638 mieszkańców, z czego 50,7% stanowią kobiety, a 49,3% mężczyźni. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,1 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Powiat ostrowski ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -416. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -6,02 na 1000 mieszkańców powiatu ostrowskiego. W 2022 roku urodziło się 532 dzieci, w tym 48,9% dziewczynek i 51,1% chłopców. W 2022 roku 25,3% zgonów w powiecie ostrowskim spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 19,9% zgonów w powiecie ostrowskim były nowotwory, a 5,4% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności powiatu ostrowskiego przypada 13.72 zgonów.

c) edukacja i szkolnictwo

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku 17,4% ludności posiada wykształcenie wyższe, 1,9% wykształcenie policealne, 9,1% średnie ogólnokształcące, a 24,1% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 23,4% mieszkańców powiatu ostrowskiego, gimnazjalnym 3,3%, natomiast 17,1% podstawowym ukończonym. W porównaniu do średniej krajowej mieszkańcy powiatu ostrowskiego mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w powiecie ostrowskim największy odsetek ma wykształcenie średnie zawodowe (22,4%) oraz wyższe (22,0%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (30,0%) oraz średnie zawodowe (26,1%). W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 30,4% mieszkańców powiatu ostrowskiego w wieku potencjalnej nauki (30,7% kobiet i 30,0% mężczyzn).

d) rynek pracy

Stopa bezrobocia w powiecie ostrowskim wyniosła na dzień 31 grudnia 2023 r. 8,6% i zmniejszyła się w stosunku do grudnia 2022 r. o 0,3%. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych na koniec grudnia 2023 r. wyniosła 2277 i zmniejszyła się w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego o 95 osób, w tym liczba mężczyzn o 9 osób, a kobiet o 86 osób. Liczba osób z prawem do zasiłku wyniosła w końcu 2023 roku 300 osób i była o 74 osoby większa niż w końcu roku 2022. W ciągu 12 miesięcy roku 2023 Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej zarejestrował 2905 osób i wyłączył z ewidencji z różnych powodów (wyrejestrował) 3000 osób. Jednym z powodów (najbardziej pożądanym) wyłączenia z ewidencji osób bezrobotnych jest podjęcie pracy – z takiego powodu w roku 2023 wyrejestrowano 1496 osób. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych największą grupę stanowią osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. W strukturze osób bezrobotnych wg wieku, największą grupę stanowią osoby w wieku 25 – 34 lata mimo, że ich liczba w roku 2023 zmalała o 89 osób w stosunku do roku 2022.

(źródło danych: www.polskawliczbach.pl, www.stat.gov, Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej)

4. DIAGNOZA OBSZARU OBJĘTEGO PROGRAMEM

4.1. DIAGNOZA W OBSZARZE DZIAŁAŃ SŁUŻBY ZDROWIA

Zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa

Opieka medyczna mieszkańców w powiecie ostrowskim sprawowana jest przez specjalistyczne służby medyczne i farmaceutyczne, szpital powiatowy, poradnie i gabinety lekarskie. Zgodnie z obowiązującymi przepisami Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ) mieszkańcy korzystają z podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej. Oferta świadczonych usług medycznych podlega kontraktowaniu z NFZ.

Świadczenia ambulatoryjnej specjalistycznej opieki zdrowotnej realizowane są przez publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej. W 2023 r. na terenie powiatu ostrowskiego funkcjonowało piętnaście podmiotów leczniczych zapewniających dostęp do lekarza rodzinnego i pielęgniarki.

Wielospecjalistyczną, całodobową opiekę medyczną zapewnia w powiecie Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrowi Mazowieckiej, zwany dalej SPZZOZ, z następującymi oddziałami: chorób wewnętrznych, chirurgii ogólnej,

urazowo-ortopedycznym, pediatrycznym, neonatologicznym, położniczo - ginekologicznym, rehabilitacji narządu ruchu, anestezjologii i intensywnej terapii, kardiologicznym z ośrodkiem intensywnej opieki kardiologicznej i szpitalnym oddziałem ratunkowym. W oddziałach szpitalnych zatrudniony jest także psycholog. W trakcie hospitalizacji można uzyskać poradę psychologiczną (w tym diagnostyczną), konsultację psychologiczną lub psychiatryczną, sesję interwencji kryzysowej oraz wyczerpującą informację na temat dalszego leczenia w trybie stacjonarnym.

Poradnia Psychologiczna dla dzieci rozpoczęła swoją działalność, w ramach kontraktu z NFZ, od 1 grudnia 2023 roku. Poradnia udziela świadczeń zdrowotnych dzieciom i młodzieży do 21 roku życia, kształcącej się w szkołach ponadpodstawowych do ich ukończenia, a także ich rodzinom lub przedstawicielom ustawowym. W Poradni świadczenia zdrowotne realizowane są przez zespół specjalistów: psychologów, psychoterapeutów oraz terapeutę środowiskowego poprzez porady psychologiczne, porady psychologiczne diagnostyczne, sesje psychoterapii indywidualnej, sesje psychoterapii rodzinnej, sesje psychoterapii grupowej, sesje wsparcia psychospołecznego, wizyty, porady domowe lub środowiskowe osoby prowadzącej terapię środowiskową. Poradnia jest czynna od poniedziałku do piątku. Do Poradni nie jest wymagane skierowanie. W grudniu 2023 r. Poradnia przyjęła 63 pacjentów udzielając 126 porad.

W strukturach SPZZOZ funkcjonuje Poradnia Zdrowia Psychicznego, która w ramach kontraktu z NFZ zajmuje się leczeniem różnego rodzaju zaburzeń zdrowia psychicznego jak i zaburzeń zachowania. Specjaliści mają doświadczenie w leczeniu takich chorób jak:

- schizofrenia i inne zaburzenia psychotyczne
- zaburzenia nastroju (depresja, mania)
- zaburzenia lękowe (fobie, lęki napadowe, lęk uogólniony)
- zaburzenia obsesyjno-kompulsywne (nerwica natręctw)
- reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne
- zaburzenia występujące pod postacią somatyczną
- zaburzenia odżywiania, snu i osobowości
- zaburzenia psychiczne związane z podeszłym wiekiem

Tabela 1. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi leczonych w PZP w Ostrowi Mazowieckiej

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Osoby z zaburzeniami psychicznymi leczone w poradni	Liczba osób	1259	1197	1213	1158	1256	1298	1263
	Liczba porad	4326	4182	4661	5228	4802	4583	4433
Osoby leczone z powodu uzależnienia od alkoholu, leków, narkotyków	Liczba osób	29	20	17	22	22	18	23
Osoby z zaburzeniami psychicznymi skierowane do hospitalizacji	Liczba osób	45	50	50	13	26	20	12

Pacjenci korzystający z usług PZP mają dostęp do diagnostyki, farmakoterapii i psychoterapii. W poradni zatrudnionych jest dwóch lekarzy psychiatrów z II stopniem specjalizacji oraz psycholog/psychoterapeuta.

Tabela 2. Świadczenia udzielone w PZP w latach 2017-2023

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Porady ogółem :	4326	4182	4661	5228	4802	4583	4433

Porady lekarza psychiatry	3578	3444	3843	4161	3815	3644	3561
Porady psychologa	748	738	818	1067	987	939	872
Liczba osób korzystających z psychoterapii	182	163	160	174	146	201	226
Wizyty domowe – lekarz	11	11	33	8	0	20	12

Duża liczba porad psychologicznych i osób korzystających z psychoterapii świadczy o dużym zapotrzebowaniu na te usługi.

Tabela 3. Dane dotyczące liczby osób leczonych w PZP w latach 2017-2023 ze względu na rozpoznanie choroby:

Rozpoznanie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zaburzenia organiczne (F00-F09)	119	237	261	217	233	240	225
Schizofrenia (F20)	102	205	201	193	189	201	196
Inne zaburzenia psychotyczne i urojeniowe (F21-F29)	21	41	46	39	35	34	29
Epizody afektywne (F30, F32)	49	58	37	58	54	50	46
Depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe (F33, F31)	38	110	113	109	116	119	112
Inne zaburzenia nastroju (F34-F39)	2	3	7	5	10	22	19
Zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatomorficzne (F40-F48)	210	316	345	337	358	362	343
Inne zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi (F51 i F59)	0	5	4	5	1	5	7
Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania (F50)	0	2	3	2	5	1	1
Zaburzenia osobowości i zachowania (F60-F69)	7	27	21	39	62	94	85
Upośledzenie umysłowe (F70-F79)	32	91	96	79	90	72	62
Patologiczny hazard (F63.0)	-	-	-	-	-	-	-
Całościowe zaburzenia rozwojowe (F84)	1	1	4	5	12	11	8
Nieokreślone zaburzenia psychiczne (F99)	0	100	74	69	91	87	129

Dane dotyczące liczby osób leczonych w PZP w latach 2017 – 2023 ze względu na wiek pacjentów:

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ogólna liczba osób	1259	1197	1213	1158	1256	1298	1263
0-18 lat	0	12	8	10	21	22	18
19-29 lat	149	117	112	155	140	139	127
30-64 lat	804	738	734	642	681	654	641
65 i więcej lat	306	330	359	351	414	483	477
Osoby leczone pierwszy raz w życiu	409	343	333	263	361	352	362
0-18 lat	0	6	6	1	7	10	5
19-29 lat	48	40	36	28	36	61	72
30-64 lat	281	193	168	134	197	194	177
65 i więcej lat	80	104	123	100	121	87	108

W strukturach SPZZOZ funkcjonuje Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, która w ramach kontraktu z NFZ zajmuje się diagnostyką i leczeniem osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych, psychoterapią grupową, indywidualną, rodzinną, psychoedukacją, socjoterapią oraz farmakoterapią.

Tabela 4. Liczba osób leczonych w Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w latach 2017 – 2023

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Osoby z zaburzeniami psychicznymi leczone w poradni (współuzależnieni)	51	57	79	108	57	56	43
Osoby leczone z powodu uzależnień: alkoholu, leków, narkotyków	187osób	211	215	175	158	179	182
	3520 porad	3435	3572	2581	2576	3505	3377
Osoby uzależnione skierowane do hospitalizacji	15	36	25	6	11	6	6

W poradni zatrudnieni są lekarze specjaliści psychiatrzy oraz certyfikowani psychoterapeuci leczenia uzależnień. Poradnia jest czynna od poniedziałku do piątku.

4.2. DIAGNOZA W OBSZARZE EDUKACJI I INNYCH FORM TERPII

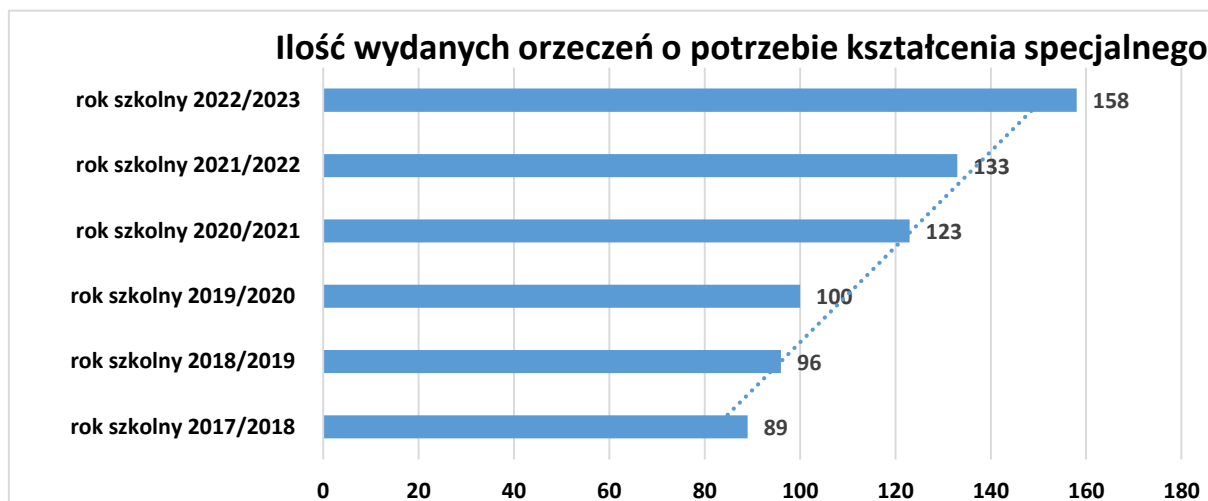
Placówką, która udziela rozmaitych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom od chwili urodzenia oraz młodzieży do ukończenia przez nią edukacji na poziomie szkoły ponadpodstawowej jest Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej (*podstawa prawna: ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, 854), rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych, (Dz.U. 2023 poz. 2499)*).

Do jej zadań należy przede wszystkim diagnozowanie dzieci i młodzieży, którego celem jest określenie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych, wyjaśnienie mechanizmów ich funkcjonowania w odniesieniu do zgłaszanego problemu oraz wskazanie sposobu rozwiązania.

Efektem diagnozowania dzieci i młodzieży jest ocena funkcjonowania psychicznego, w następstwie której wydawane są stosowne dokumenty z zaleceniami: orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego, indywidualnego nauczania oraz wydanie opinii (w tym opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka).

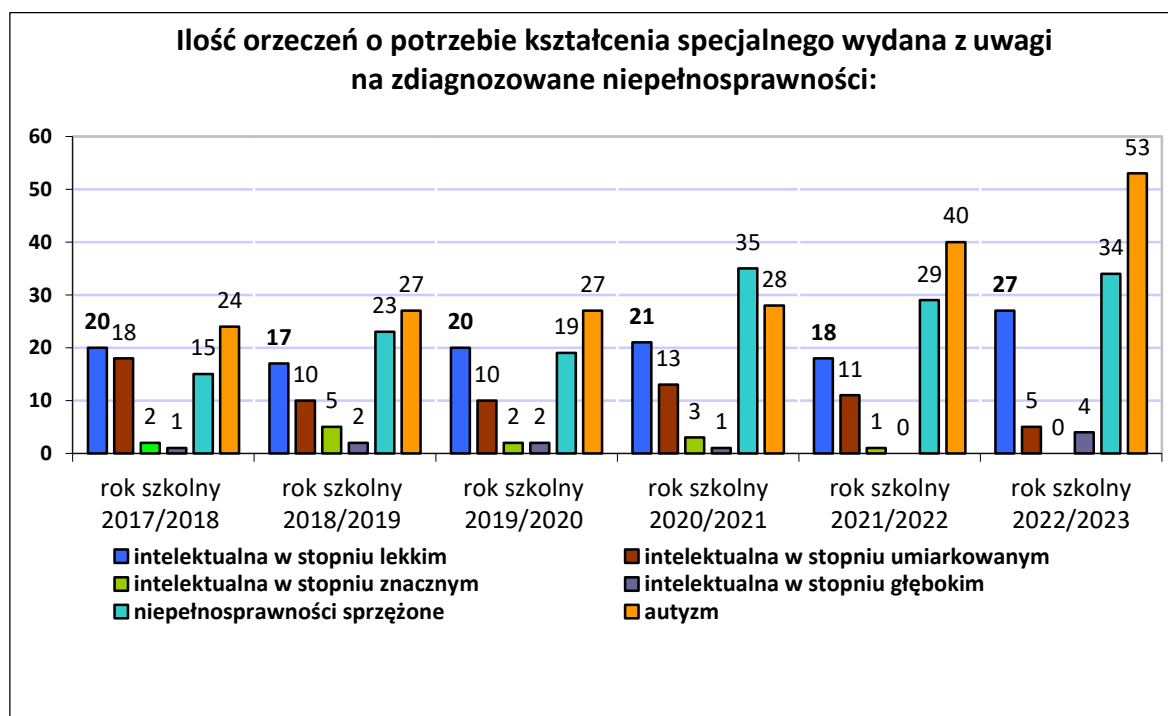
Dla potrzeb niniejszego opracowania poddano analizie ilość orzeczeń wydanych z uwagi na niepełnosprawności, które określone są jako zaburzenia psychiczne dzieci i młodzieży (klasyfikacja międzynarodowa ICD - 10).

Na ogólną sumę wydanych orzeczeń (analizie poddano sześć lat szkolnych - w zestawieniu jak poniżej, z zaznaczoną linią trendu):

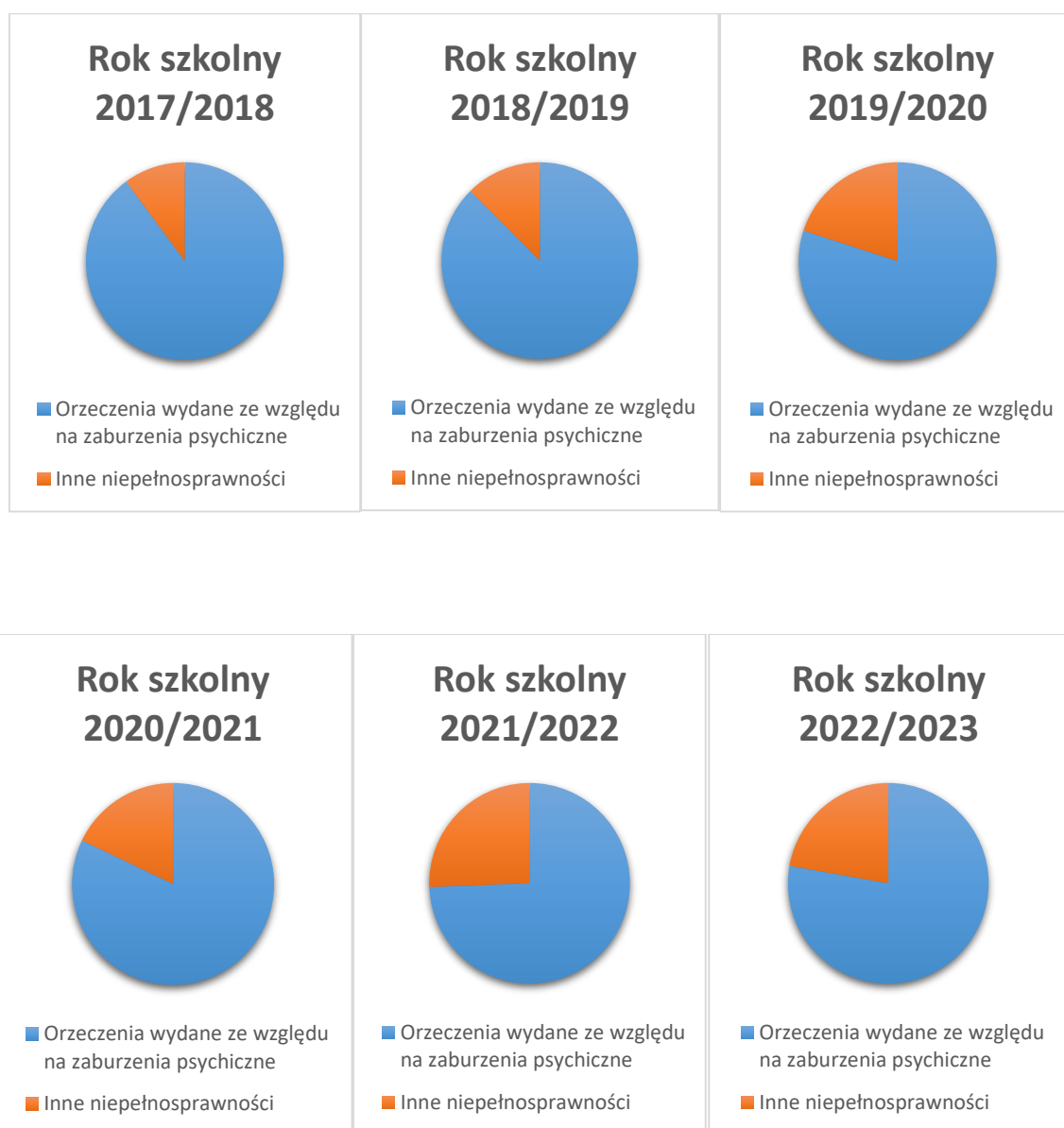

Zdiagnozowano następujące zaburzenia (zgodnie z klasyfikacją międzynarodową ICD-10-wybrane kategorie), które były podstawą do wydania orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego oraz orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych (wydawanych dla niepełnosprawności intelektualnej w stopniu głębokim):

- a) upośledzenie umysłowe (zgodnie z prawem oświatowym: niepełnosprawność intelektualna) – F70-F73 (od stopnia lekkiego do głębokiego) oraz autyzm (F- 84) i niepełnosprawności sprzężone;

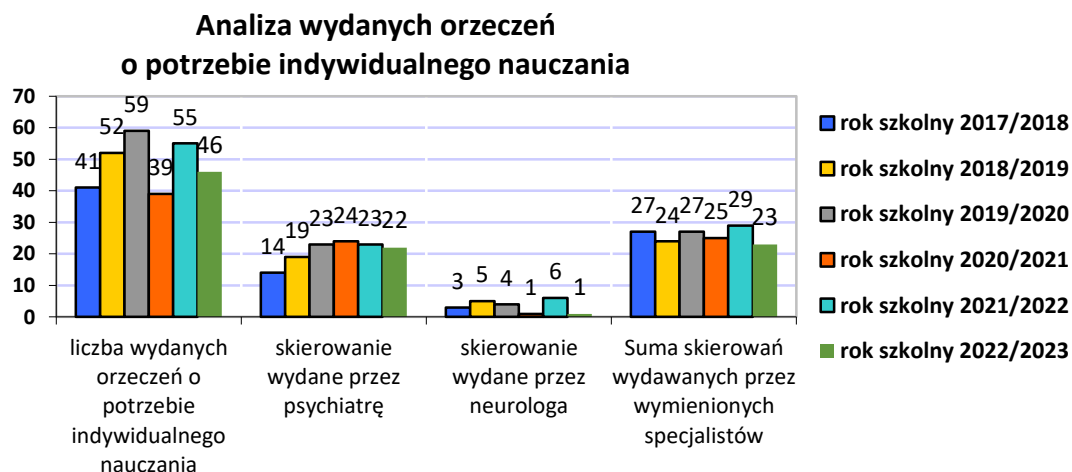

Procentowe zestawienie wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na zdiagnozowaną niepełnosprawność (upośledzenie umysłowe - zgodnie z prawem oświatowym: niepełnosprawność intelektualna – F70-F73 oraz autyzm – F84 i niepełnosprawności sprzężone), a innymi niepełnosprawnościami w odniesieniu do ogólnej liczby wydanych orzeczeń (lata 2017/2018 - 2022/2023) przedstawia się następująco:

- b) uczniom, którym stan zdrowia znacznie utrudnia lub uniemożliwia uczęszczanie do szkoły PP-P wydaje orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania (*podstawa prawna: rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2014 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (Dz. U. 2023 poz. 2468)*).

Poniższy wykres obrazuje ogólną liczbę orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania, wydanych w latach będącym przedmiotem sporządzanej analizy, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zaświadczenia wystawione przez lekarzy psychiatrów i neurologów, które były podstawą do wszczęcia postępowania diagnostycznego, a później uruchomienia określonej przepisami procedury orzeczniczej.

Procentowe zestawienie zaświadczeń wydanych przez psychiatrów i neurologów w ogólnej liczbie zaświadczeń analizowanych na posiedzeniach Zespołu Orzekającego, wydającego orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania (lata 2017/2018 - 2022/2023) przedstawia się następująco:

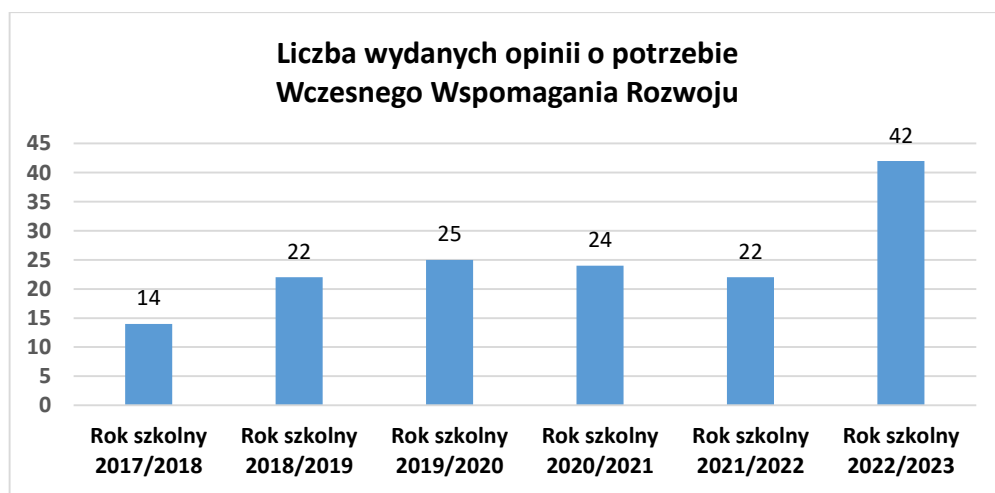
Analiza dokonana ze względu na zdiagnozowane zaburzenia psychiczne uczniów szkół na terenie powiatu ostrowskiego, które stały się podstawą do wydania orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania w kolejnych latach szkolnych, pokazała następujące wyniki:

Tabela 5. Liczba uczniów ze zdiagnozowanymi zaburzeniami psychicznymi

Zdiagnozowane zaburzenia psychiczne		Rok szkolny 2017/2018	Rok szkolny 2018/2019	Rok szkolny 2019/2020	Rok szkolny 2020/2021	Rok szkolny 2021/2022	Rok szkolny 2022/2023
Autyzm		3	3	3	2	2	1
Zaburzenia zachowania i emocji		2	5	3	5	2	2
Zaburzenia depresyjno-lękowe, w tym z napadami paniki, epizody depresyjne, depresja, zaburzenia depresyjne nawracające		5	8	13	15	12	13
Zaburzenia hiperkinetyczne, ADHD		-	1	3	1	-	-
Fobia szkolna/społeczna		1	2	-	2	1	4
Zespół Tourette'a		-	-	-	-	1	-
Całościowe zaburzenia rozwoju		1	2	2	2	-	-
Afazja		1	-	-	-	-	-
Jadłowstręt psychiczny		-	1	-	-	1	-
Zaburzenia adaptacyjne		0	1	4	1	4	1
Niepełnosprawność intelektualna w stopniu znacznym		0	2	3	2	3	1
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia		-	-	1	-	1	-

zachowania spowodowane używaniem wielu narkotyków i innych substancji psychoaktywnych							
---	--	--	--	--	--	--	--

Oprócz wydawania orzeczeń Zespoły Orzekające Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej wydają także opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka (WWRD), stanowiące podstawę do objęcia dzieci zamieszkałych na terenie powiatu ostrowskiego od chwili zdiagnozowania zaburzenia/niepełnosprawności do rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej, wielospecjalistycznym wsparciem psychologa, pedagoga, terapeuty, logopedy. W omawianym okresie działalność diagnostyczna przedstawiała się następująco:

Diagnoza dzieci i młodzieży, której efektem końcowym jest wydanie orzeczenia/opinii stanowi podstawę do podjęcia działalności terapeutycznej, realizowanej zarówno w placówce jak i na terenie przedszkoli oraz szkół powiatu ostrowskiego i przybiera następujące formy:

- dla dzieci, którym wydano opinię o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju - wsparcie w postaci terapii interdyscyplinarnej realizowanej przez zespoły specjalistów (psycholog, pedagog, terapeuta, logopeda); od roku szkolnego 2015/2016 zajęcia prowadzone są w Poradni i obejmują grupę 10 dzieci; zajęcia prowadzone są indywidualnie, w wymiarze 5 godzin miesięcznie dla każdego dziecka;
- dla uczniów, którym wydano orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego - obowiązkowych zajęć o charakterze rewalidacyjnym, usprawniających funkcje poznawcze o najniższym stopniu organizacji (zajęcia prowadzone są na terenie szkoły, do której uczeń uczęszcza) oraz zajęcia organizowane w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej oferowanej przez szkołę (formy tych zajęć dostosowane są do etapu edukacyjnego i stwierdzonej niepełnosprawności); dla dzieci autystycznych oraz
- z niepełnosprawnościami sprzężonymi objętych nauczaniem włączającym (realizowanym na terenie szkoły macierzystej) zatrudnia się dodatkowo nauczyciela współorganizującego proces kształcenia; orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego stanowi podstawę do tworzenia grup/klas integracyjnych,
- uczniom objętym nauczaniem indywidualnym, którym stan zdrowia znacznie utrudnia lub uniemożliwia uczęszczanie do szkoły oferowana jest pomoc

psychologiczno-pedagogiczna w formach dostosowanych do ich stanu zdrowia i stwierdzonych dysharmonii oraz deficytów rozwojowych.

W Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej dzieci i młodzież z zaburzeniami rozwoju psychicznego mogą korzystać z bezpośredniej pomocy psychologicznej, realizowanej w formie porad, konsultacji lub wsparcia krótko i długoterminowego. Każdego roku tą formą pomocy obejmuje ponad 250 osób.

W Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej od września 2022 r. działa grupa wsparcia dla rodziców dzieci niepełnosprawnych (w tym dla rodziców dzieci ze zdiagnozowanymi zaburzeniami psychicznymi). Spotkania odbywają się cyklicznie, a ich głównym celem jest udzielenia wzajemnego wsparcia ważnego dla wszechstronnego rozwoju dzieci.

Dzieci i młodzież ze stwierdzoną niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym lub z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną jest niepełnosprawność intelektualna mogą uczęszczać do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Zuzeli lub Zespołu Szkół Specjalnych w Starym Lubiewie.

Tabela 6. Liczba uczniów przebywających w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Zuzeli

	Rok szkolny 2017/18	Rok szkolny 2018/19	Rok szkolny 2019/20	Rok szkolny 2020/21	Rok szkolny 2021/22	Rok szkolny 2022/23
Liczba uczniów	41	40	38	31	33	27

Tabela 7. Stopnie niepełnosprawności intelektualnej podopiecznych Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Zuzeli

Niepełnosprawność intelektualna:	Rok szkolny					
	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
umiarkowana	25	25	23	20	19	17
znaczna	14	13	13	10	13	10
głęboka	2	2	2	1	1	-

Tabela 8. Rodzaj zdiagnozowanych zaburzeń psychicznych, towarzyszących niepełnosprawnościom intelektualnym obrazuje poniższa tabela

Rok szkolny Rodzaj zaburzenia	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Autyzm	10	10	10	11	11	11
Mutyzm wybiórczy	-	-	-	-	-	-
Zaburzenia rozwoju mowy i języka	22	20	19	15	15	13
Schizofrenia dziecięca	-	-	-	-	-	-
ADHD	-	-	-	-	-	-

W ofercie wspomagającej proces edukacyjny realizowany przez wymienioną placówkę znajdują się następujące formy zajęć dodatkowych: terapia logopedyczna, terapia Integracji Sensorycznej (SI), rewalidacja indywidualna, zajęcia rozwijające kreatywność, kształtujące komunikację językową i społeczną, zajęcia sportowe, zajęcia plastyczno-ceramiczne, zajęcia biofeedback., Teatrzyk Baj, zespół wokalny Marzyciele. Koła zainteresowań: „Młody Technik”, koło dekoratorskie, koło informatyczne, koło ekologiczne, koło muzyczne, koło fotograficzne, koło PCK, koło czytelnicze.

Drugą placówką, w której uczą się uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną jest Zespół Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie.

Tabela 9. Liczba uczniów w Zespole Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie

	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Liczba uczniów	57	53	51	49	64	69

Tabela 10. Rodzaje zaburzeń współwystępujących z niepełnosprawnością intelektualną

Zaburzenie współwystępujące	Liczba dzieci w poszczególnych latach					2022
	2017	2018	2019	2020	2021	
Autyzm	9	11	10	11	16	18
Mózgowe porażenie dziecięce	3	3	2	2	5	5
Niepełnosprawność ruchowa	2	4	4	4	5	5
Słabosłyszenie	1	0	0	1	2	2
Słabowidzenie	1	1	1	0	1	2

Tabela 11. Rodzaje niepełnosprawności intelektualnej wśród podopiecznych Zespołu Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie

	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
lekka	10	11	12	12	13	14
umiarkowana i znaczna	44	39	37	39	50	56
głęboka	3	3	2	2	3	2

Rodzaje prowadzonych terapii i zajęć oferowanych dzieciom i młodzieży to: terapia logopedyczna, terapia Integracji Sensorycznej (SI), rewalidacja indywidualna, rewalidacja grupowa, trening umiejętności społecznej, gimnastyka korekcyjna, zajęcia rozwijające kreatywność, aktywizujące do polisensorycznego poznawania otoczenia, kształtujące komunikację językową i społeczną, zajęcia sportowe, zajęcia z psychologiem szkolnym, zajęcia z pedagogiem.

4.3. DIAGNOZA W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ

Na terenie powiatu ostrowskiego znajduje się 10 gminnych ośrodków pomocy społecznej oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Ostrowi Mazowieckiej.

Poniższe dane obrazują ilość osób z zaburzeniami psychicznymi objętych opieką na przestrzeni lat 2017 – 2023, rodzaje udzielanej pomocy oraz rodzaje zaburzeń.

Skuteczne działanie opieki społecznej i pomocy socjalnej wynika między innymi z tożsamości zawodowej pracowników socjalnych. Ciągłe rozwijanie pracy socjalnej metodą środowiskową, skutkujące polepszeniem jakości usług socjalnych jest związane z doskonaleniem kompetencji osobistych i zawodowych tak, aby zostały one połączone z należytą empatią i wymiarem humanistycznym w organizacji pomocy społecznej.

Dualizm opieki socjalnej z opieką zdrowotną powinien być zgodny z poszanowaniem praw człowieka.

4.3.1. Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi w gminnych ośrodkach pomocy społecznej

Tabela 12. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi będących pod opieką gminnych ośrodków pomocy społecznej

Liczba osób objętych pomocą	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Andrzejewie	25	23	22	20	20	19	19
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bogutach-Piankach	11	10	10	11	10	12	12
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Broku	13	12	11	12	13	13	12
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Małkini Górnej	29	32	31	30	29	27	25
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nurze	10	10	8	7	5	5	5
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowi Mazowieckiej	32	32	31	30	29	28	29
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Lubotyniu	5	7	6	8	8	5	5
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szulborzu Wielkim	8	8	8	8	8	7	7
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąsewie	17	17	18	18	17	18	18
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaręczach Kościelnych	14	11	15	13	13	11	4
RAZEM	164	162	161	157	152	145	136

Tabela 13. Rodzaje pomocy oferowanej przez gminne ośrodki pomocy społecznej

RODZAJE UDZIELONEJ POMOCY	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Razem
zasiłek pielęgnacyjny	209	205	202	190	188	188	192	1374
praca socjalna	366	374	393	446	277	262	277	2395
świadczenie pielęgnacyjne	50	49	50	55	76	93	94	467
zasiłek stały	142	132	115	108	93	98	95	435
zasiłek okresowy	200	41	54	43	36	43	47	464
zasiłek celowy	284	248	252	192	181	140	242	1539
dożywianie	414	314	262	227	193	174	151	1735
usługi opiekuńcze	35	36	38	49	47	52	44	301
środowiskowy Dom Samopomocy	7	7	9	9	10	10	11	63
Dom Pomocy Społecznej	21	21	23	24	25	30	25	169
asystent rodziny	24	16	16	26	27	24	22	155
specjalistyczne usługi opiekuńcze	21	20	26	25	23	19	11	145
zasiłek rodzinny z dodatkami	798	789	736	710	611	542	523	4709

Najbardziej rozpowszechnioną formą pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni analizowanych lat jest ochrona finansowa. Z pozostałych form należy wyróżnić (jako najbardziej rozpowszechnione) specjalistyczne usługi opiekuńcze i pracę socjalną.

Wynika z tego, że pomoc socjalna ma, zgodnie z polityką państwa w tym zakresie, nie tylko charakter osłonowy. Stałe doskonalenie pracowników pracy socjalnej jest wyznacznikiem rozwoju w zakresie bezpośrednich relacji z osobami z zaburzeniami psychicznymi i przyczyni się do skutecznych działań w kierunku wspierania zdrowienia i funkcjonowania w społeczności lokalnej.

Tabela 14. Zestawienie dodatkowych form pomocy i wsparcia oferowanych przez gminne ośrodki pomocy społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Andrzejewie	
komórki leczenia uzależnień	brak
zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje
punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą	brak
szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	brak
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bogutach-Piankach	
komórki leczenia uzależnień	funkcjonują
zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje
punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą	brak
szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	brak
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Broku	
komórki leczenia uzależnień	brak
zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje
punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą	brak
szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	brak
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Malkini Górnej	
komórki leczenia uzależnień	brak
zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje
punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą	brak
szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	brak
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nurze	
komórki leczenia uzależnień	brak
zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje
punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą	brak
szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	brak

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowi Mazowieckiej	
komórki leczenia uzależnień	brak
zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje
punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą	funkcjonuje
szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	brak
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Lubotynie	
komórki leczenia uzależnień	brak
zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje
punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą	funkcjonuje
szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	brak
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szulborzu Wielkim	
komórki leczenia uzależnień	brak
zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje
punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą	brak
szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	brak
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąsewie	
komórki leczenia uzależnień	brak
zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje
punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą	funkcjonuje
szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	brak
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaręczach Kościelnych	
komórki leczenia uzależnień	brak
zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje
punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą	brak
szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	brak

Z analizy danych poczynionych dla celów opracowania PPOZP wynika, że pracownicy socjalni poszczególnych ośrodków powinni być objęci, w większym niż dotychczas zakresie, szkoleniami dotyczącymi specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi.

Tabela 15. Rodzaje zdiagnozowanych zaburzeń wśród osób objętych opieką przez gminne ośrodki opieki społecznej

RODZAJE ZABURZEŃ	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Razem
Schizofrenia	37	35	27	34	33	32	31	229
Autyzm	21	27	30	59	29	28	29	223
Upośledzenie	81	87	176	82	166	89	92	773
Zaburzenia osobowości i zachowań osób dorosłych	4	5	4	5	9	9	4	40
Zaburzenia lękowe	0	0	0	0	0	1	1	2
Otępienie	23	26	27	47	31	35	27	216
Zaburzenia rozwoju umiejętności szkolnych	5	2	4	4	3	3	2	23
Zaburzenia zachowania i osobowości osób dorosłych	10	2	7	5	4	12	9	49
Mieszane zaburzenia zachowania i emocji	1	1	2	2	1	1	1	9
Depresja	9	10	8	9	9	10	10	65
Nerwice	6	7	5	3	4	5	5	35
Inne choroby psychiczne	33	22	38	40	39	43	40	255

Z powyższego zestawienia wynika, że najliczniejszą grupą wymagającą wsparcia opieki socjalnej są osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Szkolenia pracowników socjalnych powinny zatem obejmować w głównej mierze treści podnoszące w sposób stały kompetencje w zakresie bezpośredniej pomocy sprzyjającej funkcjonowaniu tych osób w jak najpełniejszym wymiarze życiowych ról, niepozbawiania ich życia społecznego i poczucia przydatności w społeczeństwie.

4.3.2. Pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Ostrowi Mazowieckiej (MOPS)

Tabela 16. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych opieką socjalną MOPS

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób objętych pomocą	59	50	66	73	83	76	74

Tabela 17. Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS na przestrzeni lat, których dotyczy niniejsze opracowanie

Rodzaje udzielonej pomocy w poszczególnych latach:	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
zasiłek stały	22	20	21	22	20	20	19
zasiłek celowy	12	8	11	11	9	8	8
praca socjalna	7	6	10	9	9	7	8
usługi opiekuńcze	2	1	3	2	3	7	6
skierowanie do PCK	1	1	3	4	6	7	8
skierowanie do ŚDS	15	13	15	21	22	24	23
skierowanie do DPS	0	1	3	4	3	3	2
Razem	59	50	66	73	83	76	74

Przeważającą formą pomocy socjalnej jest pomoc materialna. Rodzaje innych form pomocy zależą od stwierdzonych potrzeb klientów.

Tabela 18. Rodzaje zaburzeń u osób objętych opieką MOPS

Rodzaje zaburzeń u osób objętych opieką :	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
schizofrenia	5	7	6	5	6	8	6
autyzm	0	0	2	2	2	2	1
upośledzenie umysłowe	19	22	18	19	21	21	20
depresja	1	2	1	1	1	1	1
inne choroby psychiczne	33	17	37	45	52	43	45
nerwice	1	2	2	1	1	1	1
Razem	59	50	66	73	83	76	74

Z analizy danych wynika, że liczba osób z niepełnosprawnością umysłową znajduje się na statystycznie tym samym, najwyższym poziomie, co liczba osób z grupy: „inne zaburzenia”.
Rozwój pracy socjalnej byłby właściwy dla tych grup.

Tabela 19. Dodatkowe formy pomocy funkcjonujące przy MOPS

komórki leczenia uzależnień	brak
zespół interdyscyplinarny	funkcjonuje
punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą	funkcjonuje
szkolenia dla pracowników socjalnych odnoszące się do specyfiki pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	pracownicy korzystali ze szkoleń dotyczących specyfiki pracy z osobami zaburzonymi psychicznie

Na terenie powiatu ostrowskiego, funkcjonują także Warsztaty Terapii Zajęciowej Kreatywni w Starym Lubiejewie, zwane dalej WTZ, prowadzone przez Stowarzyszenie Pomocy Szansa z siedzibą w Witowicach (powiat miechowski), które są jednostką samodzielną pod względem organizacyjnym i finansowym, nieposiadającą osobowości prawnej. Powstałe w 2016 r., działają na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej z dnia 27 sierpnia 1997 r., rozporządzenia w sprawie warsztatów terapii zajęciowej z dnia 25 marca 2004 r. oraz umowy pomiędzy Stowarzyszeniem Pomocy Szansa a Powiatem Ostrowskim.

WTZ przygotowane są dla 40 osób w wieku 18 do 65 lat. Aktualnie uczęszcza do nich 40 osób w wieku 20 do 58 lat. Są to większości osoby z upośledzeniem umysłowym i chorobami neurologicznymi, które posiadają aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (umiarkowanym lub znacznym), wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, z odpowiednimi wskazaniem do terapii zajęciowej.

Rodzaje dysfunkcji współistniejących to schorzenia narządu ruchu, zaburzenia mowy, choroby psychiczne, co szczegółowo określa poniższa tabela.

Tabela 20. Rodzaje zdiagnozowanych niepełnosprawności i chorób współwystępujących wśród osób uczestniczących w WTZ w Starym Lubiejewie w latach 2017 – 2023

Rodzaj niepełnosprawności	Stopień				Ogółem
	Umiarkowany		Znaczny		
	K	M	K	M	
Upośledzenie umysłowe/ 01-U	9	10	13	16	48
Choroby psychiczne/ 02-P	2	3	1	3	9
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu/ 03-L	0	0	0	2	2
Choroby narządu wzroku/ 04-O	0	2	2	1	5
Upośledzenie narządu ruchu/ 05-R	1	0	2	1	4
Epilepsja/ 06-E	2	1	4	1	8
Choroby układu oddechowego i krążenia/ 07-S	0	0	0	1	1
Choroby Układu moczowo-płciowego 09-M	0	0	1	0	1
Choroby neurologiczne/ 10-N	2	0	10	16	16
Inne/ 11- I	0	1	3	1	5
Całościowe zaburzenia rozwojowe/ 12-C	0	0	0	1	1

Terapia zajęciowa (główna metoda terapeutyczna) odbywa się w ośmiu pracowniach tematycznych. Do każdej z nich uczęszcza 5 uczestników, nad którymi bezpośrednią opiekę sprawuje instruktor. Uczestnicy wybierają określoną pracownię w zależności od własnych zainteresowań, uzdolnień oraz możliwości psychofizycznych. Rehabilitacja zawodowa ma na celu wyposażyć uczestnika w takie umiejętności, które będzie mógł wykorzystywać w trakcie podjętej pracy zawodowej. Są to między innymi współpraca w grupie, poprawna komunikacja interpersonalna, rozumienie i przestrzeganie regulaminów, w tym znajomość praw i obowiązków pracowniczych, utrzymanie czystości własnego stanowiska pracy, znajomość przepisów BHP, wykonywanie poleceń oraz przyjmowanie konstruktywnej krytyki instruktorów itp. Rehabilitacja społeczna, jakiej poddawani są uczestnicy zajęć, to szeroko pojęty trening kompetencji społecznych, który polega między innymi na kształtowaniu umiejętności komunikacyjnych i harmonijnego współżycia w grupie, odpowiedniego zachowania się w miejscach publicznych, ponoszenia odpowiedzialności za swoje zachowanie, powierzone mienie, nauce dysponowania pieniędzmi i planowania wydatków, rozwiązywania

problemów w relacjach interpersonalnych, stosowania zwrotów grzecznościowych zależnych od miejsca i okoliczności.

4.4. POMOC OSOBOM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI UDZIELANA W POWIATOWYM CENTRUM POMOCY RODZINIE W OSTROWI MAZOWIECKIEJ

Ważnym elementem wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi jest działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej, które prowadzi szereg działań adresowanych do lokalnej społeczności, w tym do osób z zaburzeniami psychicznymi. Pomoc dla osób z zaburzeniami psychicznymi świadczona jest w oparciu o przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, m.in. opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Do zadań realizowanych przez PCPR w Ostrowi Mazowieckiej należy świadczenie specjalistycznego poradnictwa prawnego: psychologicznego, rodzinnego, pedagogicznego i socjalnego dla każdego mieszkańca powiatu ostrowskiego. Ponadto w ramach interwencji kryzysowej podejmowane są interdyscyplinarne działania na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu - jednostka udziela natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb poradnictwa socjalnego lub prawnego. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej.

Tabela 21. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych pomocą PCPR w ramach realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób objętych pomocą	17	20	18	25	20	35	63

Tabela 22. Rodzaje udzielanej pomocy w poszczególnych latach w ramach realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej

Rodzaje udzielanej pomocy w poszczególnych latach:	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
dofinansowanie ze środków PFRON do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym	2	1	0	1	2	6	6
dofinansowanie ze środków PFRON do likwidacji barier architektonicznych,	1	0	2	1	2	6	5

technicznych i w komunikowaniu się							
dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	10	17	14	9	15	23	51
Program „Aktywny samorząd” Moduł II pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym	3	2	2	3	1	0	1
Program „Aktywny samorząd” Moduł I likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową	1	0	0	0	0	0	0
Program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” Moduł III	0	0	0	11	0	0	0

Tabela 23. Rodzaje zaburzeń osób objętych pomocą w ramach poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez PCPR w ramach Poradni Rodzinnej

Rodzaje zaburzeń	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane nadużywaniem substancji psychoaktywnych	0	1	0	0	0	0	2
Schizofrenia	0	0	0	0	1	0	0
Zaburzenia nastroju (afektywne)	8	9	16	3	1	5	1
Zaburzenia nerwicowe związane ze	6	12	4	0	0	5	4

stresem i pod postacią somatyczną							
Upośledzenie umysłowe	4	1	3	0	0	0	0
Zaburzenia rozwoju psychicznego (zaburzenia rozwoju mowy i języka, zaburzenia rozwoju umiejętności szkolnych, całościowe zaburzenia rozwoju)	14	16	28	17	17	8	20
Zaburzenia zachowania i emocji	0	11	7	4	4	1	0
Inne zaburzenia	11	14	9	7	4	3	7
Razem:	43	64	67	31	27	22	34

a) Pomoc udzielana w Poradni Rodzinnej, działającej przy PCPR

Jednym z zadań PCPR, wynikającym z ustawy o pomocy społecznej, jest organizowanie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, dla rodzin naturalnych i zastępczych, a także terapii rodzinnej. Osoby z zaburzeniami zdrowia psychicznego objęte pomocą Poradni znajdują wsparcie nie tylko w odzyskiwaniu zdrowia, pomocy w przystosowaniu do społecznego życia, ale także w kształtowaniu prawidłowych relacji interpersonalnych nawiązywanych w najbliższej sferze edukacyjnej (dzieci i młodzież szkolna) oraz wychowawczej.

Tabela 24. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych pomocą w ramach poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez PCPR w ramach Poradni Rodzinnej

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób objętych pomocą	43	64	67	31	27	22	34

Tabela 25. Rodzaje udzielonej pomocy w poszczególnych latach w ramach poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez PCPR w ramach Poradni Rodzinnej

Rodzaje udzielonej pomocy w poszczególnych latach:	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
psychologiczna	19	38	35	8	8	14	11
pedagogiczna	10	12	22	12	11	2	7
prawna	0	0	0	4	0	0	5

terapeuta ds. uzależnień	-	-	-	-	-	-	4
logopedyczna	4	4	6	5	6	6	8
integracja sensoryczna	10	10	4	2	2	-	-
zajęcia grupowe	-	-	-	-	-	-	-

4.5. DIAGNOZA W OBSZARZE ZATRUDNIENIA

Działania, jakie realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej, zwany dalej PUP w obszarze zatrudniania osób niepełnosprawnych, w tym osób z zaburzeniami psychicznymi, wynikają bezpośrednio z ustawy o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz ustawy o ekonomii społecznej i obejmują stosowanie wobec tych osób usług rynku pracy takich jak: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i szkolenia oraz wspierających je instrumentów rynku pracy takich jak staż, studia podyplomowe, bon na zasiedlenie, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, roboty publiczne, wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, jednorazowe środki na założenie spółdzielni socjalnej lub przystąpienie do niej po jej założeniu, przyznanie spółdzielni socjalnej lub przedsiębiorstwu społecznemu jednorazowo środków na utworzenie stanowiska pracy oraz środków na finansowanie kosztów wynagrodzenia lub kosztów płacy. Działania te służą poprawie sytuacji osób niepełnosprawnych, w tym osób z zaburzeniami psychicznymi, na rynku pracy.

Tabela 26. Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi zarejestrowanych w PUP w latach 2017 – 2023:

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
osoby bezrobotne z zaburzeniami psychicznymi	14	18	24	25	26	24	29
osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu (z zaburzeniami psychicznymi)	2	3	4	4	3	4	3

Tabela 27. Liczba osób z upośledzeniem umysłowym zarejestrowanych w PUP w latach 2017 – 2023:

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
osoby bezrobotne, niepełnosprawne z upośledzeniem umysłowym	2	3	8	10	6	6	6
osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu (z upośledzeniem umysłowym)	1	4	4	3	2	4	2

Wszystkie podmioty, które mają realny wpływ na sytuację zawodową osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi powinny podejmować wspólne

i skoordynowane działania wobec tych osób umożliwiające im wejście na rynek pracy lub też trwały powrót na rynek pracy. Podmiotami tymi są nie tylko realizatorzy zadań ustawowych, ale też pracodawcy i same osoby niepełnosprawne, od których uzależniona jest realizacja aktywnej polityki na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych. W związku z tym, że osoby niepełnosprawne, w tym z zaburzeniami psychicznymi nie mają takich samych szans na zatrudnienie jak osoby sprawne (co wynikać może np. z mniejszej wydajności pracy, konieczności dostosowania stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej czy też niemożności podjęcia pracy na wszystkich stanowiskach) wymagają one indywidualnego podejścia, a także objęcia szczególną pieczęcią w procesie aktywizacji zawodowej. Dotyczy to również potencjalnych pracodawców osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi, którym potrzebna jest nie tylko zachęta finansowa wspierająca zatrudnienie tych osób, ale przede wszystkim podniesienie świadomości polegającej na wyeliminowaniu negatywnych skojarzeń o osobie niepełnosprawnej jako pracowniku i przełamanie ich lęku przed zatrudnieniem osób niepełnosprawnych.

Natomiast wszystkie podejmowane działania w obszarze zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi muszą być skoordynowane i realizowane sukcesywnie i nieustannie, ale też nie powinny istnieć w oderwaniu od innych założonych celów z zakresu rehabilitacji społecznej czy zdrowotnej tych osób.

4.6. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Diagnoza lokalna przeprowadzona dla potrzeb opracowania PPOZP pozwoliła na sformułowanie celu wspólnego dla działalności wielu instytucji, jakim jest diagnozowanie, terapia, podtrzymywanie, rozwijanie i doskonalenie umiejętności funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi oraz przeciwdziałanie ich marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Działalność ta ma na celu także udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego i terapeutyczno-edukacyjnego zarówno osobom chorym i ich rodzinom, dążenie do nabywania przez nich różnych umiejętności społecznych, niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania, zapewnienie opieki w środowisku, budowanie lokalnych sieci oparcia społecznego oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia osób, które mają szansę na rynku pracy.

5. OPIS PROGRAMU

5.1. CELE GŁÓWNE

1. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wielostronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnego do ich potrzeb.
2. Prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.
3. Profilaktyka zdrowotna oraz organizacja systemu wsparcia w sytuacjach kryzysu psychicznego.
4. Monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych w ramach programu.

5.2. CELE SZCZEGÓŁOWE

- Ad 5.1.1** a) upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej,
b) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego,
c) aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi,
d) skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy,
e) udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom.
- Ad 5.1.2** prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, w tym kampanii o zasięgu powiatowym, dotyczących respektowania praw osób z zaburzeniami psychicznymi. Podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat funkcjonowania i konieczności niesienia pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi.
- Ad 5.1.3** a) profilaktyka zdrowotna - kształtowanie postaw prozdrowotnych,
b) pomoc w sytuacjach kryzysu psychicznego.
- Ad 5.1.4** gromadzenie i analizowanie sprawozdań zawierających informacje dotyczące realizacji zadań wynikających z PPOZP, przekazywanych przez podmioty w nim uczestniczące.

5.3. KOORDYNATOR PPOZP

Koordinatorem PPOZP jest PCPR w Ostrowi Mazowieckiej, które będzie w przedmiotowym zakresie wspierane przez Zespół koordynujący powołany uchwałą Zarządu Powiatu w Ostrowi Mazowieckiej.

5.4. REALIZATORZY PROGRAMU

- Starostwo Powiatowe w Ostrowi Mazowieckiej
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej
- Poradnia Zdrowia Psychicznego w Ostrowi Mazowieckiej
- Poradnie Leczenia Uzależnień w Ostrowi Mazowieckiej
- Gminne / Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej
- Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej
- Warsztaty Terapii Zajęciowej Nr 4 w Starym Lubiejewie
- Zespół Szkół Specjalnych w Starym Lubiejewie
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Zuzeli

5.5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- własne Powiatu Ostrowskiego
- własne realizatorów PPOZP
- Narodowego Funduszu Zdrowia
- Funduszu Pracy
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- Europejskiego Funduszu Społecznego
- Inne.

5.6. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Podmioty realizujące PPOZP sporządzają w terminie do 31 marca roku bieżącego sprawozdania z działalności za rok poprzedni i przesyłają je do Koordynatora PPOZP.

6. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Cel główny 1: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb

Cel szczegółowy:

- a) upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	PODMIOTY REALIZUJĄCE	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE
1.Opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie lub gminie	utworzenie poradni zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży (uwarunkowane kontraktem z NFZ)	do końca 2030 roku	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrowi Mazowieckiej	utworzenie poradni, monitorowanie liczby dzieci i młodzieży objętej specjalistycznym wsparciem
2. Monitorowanie możliwości utworzenia Centrum Zdrowia Psychicznego (CZP), mającego na celu kompleksowe wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi zamieszkałych na terenie powiatu ostrowskiego	przeprowadzenie badań pilotażowych dotyczących możliwości i warunków utworzenia CZP obejmującego swoim zasięgiem powiat ostrowski	do roku 2028	Starostwo Powiatowe w Ostrowi Mazowieckiej, specjalistyczne placówki służby zdrowia, SPZZOZ	uruchomienie CZP

b) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	PODMIOTY REALIZUJĄCE	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE
1. Aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej oraz samopomocy środowiskowej	prowadzenie specjalistycznego wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin oraz dla osób znajdujących się w stanach kryzysu zagrażających zdrowiu psychicznemu	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej	liczba porad, konsultacji
	prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	WTZ Kreatywni w Starym Lubiewie we współpracy z PCPR w Ostrowi Mazowieckiej	liczba osób uczestniczących w zajęciach w WTZ Kreatywni w Starym Lubiewie, w tym liczba osób z zaburzeniami psychicznymi; - liczba realizowanych dodatkowych programów mających wpływ na poszerzenie, zróżnicowanie, unowocześnienie udzielanej pomocy
2. Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie	prowadzenie specjalistycznego wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin w formie spotkań organizowanych przez PCPR	raz w roku, zgodnie ze zgłoszonym zapotrzebowaniem	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu ostrowskiego	liczba osób uczestniczących w spotkaniach
	-środowiskowa terapia zajęciowa (działania wspierające w kierunku samodzielności i integracji)	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej	liczba osób objętych wsparciem

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	PODMIOTY REALIZUJĄCE	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE
	- realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, w tym m.in.: -dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych; -dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób niepełnosprawnych; - dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych oraz w komunikowaniu się, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych; -dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych; -dofinansowanie w ramach pilotażowego Programu „Aktywny samorząd” i innych programów finansowanych ze środków PFRON i innych środków zewnętrznych	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej	liczba złożonych wniosków, w tym wniosków rozpatrzonych pozytywnie i zawartych umów o dofinansowanie ze środków PFRON przez osoby z zaburzeniami psychicznymi
	- udział pracowników PCPR w Ostrowi Mazowieckiej w szkoleniach uwzględniających specyfikę pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowi Mazowieckiej	liczba szkoleń, warsztatów, spotkań

c) aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	PODMIOTY REALIZUJĄCE	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE
1. Zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi	- udzielanie informacji o usługach rynku pracy, tj. pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i szkolenia wraz z ich ewentualną realizacją	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej	liczba osób objętych wsparciem
	- aktywizacja zawodowa w ramach dostępnych instrumentów rynku pracy, między innymi staży, prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych i innych form	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej	liczba osób objętych wsparciem
2. Wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	zgodnie z decyzjami podjętymi przez Radę Powiatu	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	organizacje pozarządowe na terenie powiatu ostrowskiego	sprawozdania z realizacji projektów
3. Prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi	- promowanie zatrudniania osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi (kampanie informacyjne dotyczące korzyści w zatrudnianiu tej grupy osób)	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej	liczba pracodawców objętych kampanią
4. Zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności PUP	- pomoc udzielana pracodawcom w realizacji przedsięwzięcia	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowi Mazowieckiej	liczba osób zatrudnionych

d) skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	PODMIOTY REALIZUJĄCE	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE
1. Aktualizacja, realizacja oraz monitorowanie programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń	dokument obejmujący zakres zsynchronizowanych działań placówek służby zdrowia, edukacji, pomocy rodzinie, pomocy społecznej oraz PUP, adresowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi zamieszkałych na terenie powiatu ostrowskiego	do 31.12.2024 r.	PP-P, PCPR, PUP, SPZZOZ, Poradnie Uzależnień, WTZ, MOPS, GOPS-y, ZSS w Starym Lubiewie, SOSW w Zuzeli	przyjęcie Programu przez Radę Powiatu
2. Kontynuacja działania Zespołu koordynującego realizację PPOZP	Skład Zespołu ustala się w sposób zapewniający właściwą reprezentację samorządu Powiatu, placówek realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, pozarządowych organizacji samopomocowych	od 2025 r.	przedstawiciele Powiatu Ostrowskiego, placówek i organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego	okresowe sprawozdania sporządzone przez Zespół do 31 marca każdego roku
3. Aktualizacja przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi	zebranie danych kompleksowych, dystrybucja przewodnika	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Starostwo Powiatowe w Ostrowi Mazowieckiej we współpracy z realizatorami PPOZP	przewodnik w wersji papierowej i elektronicznej (zamieszczony na stronie internetowej Starostwa Powiatowego i instytucji powiatowych oferujących pomoc specjalistyczną)

e) udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	PODMIOTY REALIZUJĄCE	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE
1. Zapewnienie wsparcia specjalistycznego dzieciom i uczniom z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom	- prowadzenie działalności diagnostycznej, w tym na rzecz uczniów z zaburzeniami psychicznymi, wymagającymi specjalnej organizacji, form i metod pracy na każdym etapie kształcenia	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej, SPZZOZ w Ostrowi Mazowieckiej (Poradnia Psychologiczna dla dzieci)	liczba dzieci i uczniów zdiagnozowanych
	- prowadzenie działalności orzeczniczej, w tym na rzecz uczniów z zaburzeniami psychicznymi, wymagającymi specjalnej organizacji, form i metod pracy na każdym etapie kształcenia	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej	liczba wydanych: opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych
	- monitorowanie wydawanych orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania, w tym z uwagi na zaburzenia zdrowia psychicznego, dostosowanie wydawanych zaleceń i form pomocy psychologiczno-pedagogicznej do stwierdzonych niepełnosprawności	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej	liczba wydanych orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania
	- utworzenie i aktualizowanie katalogu adresów lekarzy specjalistów oferujących diagnozę i specjalistów prowadzących terapię dla dzieci i uczniów z zaburzeniami zdrowia psychicznego	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej	udostępnianie utworzonego wykazu zainteresowanym rodzicom

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	PODMIOTY REALIZUJĄCE	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE
	- prowadzenie wielospecjalistycznej terapii z zakresu Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka i jego rodziny	od września do czerwca – każdego roku trwania Programu	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej ZSS w Starym Lubiejewie SOSW w Zuzeli	liczba dzieci objętych wsparciem
	- prowadzenie grupy wsparcia dla rodziców dzieci i uczniów z zaburzeniami psychicznymi	1 raz w miesiącu; spotkania od września do czerwca każdego roku trwania Programu	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej SOSW w Zuzeli	liczba osób uczestniczących w spotkaniach
	- udzielanie porad i konsultacji dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej	sprawozdanie z prowadzonej działalności
	-prowadzenie terapii indywidualnej (psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej), w tym dla dzieci i uczniów z zaburzeniami psychicznymi	realizacja ciągła (według potrzeb) w trakcie trwania Programu	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej SPZZOZ w Ostrowi Mazowieckiej (Poradnia Psychologiczna dla dzieci)	liczba dzieci i uczniów objętych wsparciem
	- udzielanie pomocy nauczycielom prowadzącym zajęcia w przedszkolnych grupach integracyjnych i klasach integracyjnych, dotyczącej wspomagania rozwoju dziecka z niepełnosprawnością	realizacja ciągła (według potrzeb) w trakcie trwania Programu	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej	sprawozdanie z prowadzonej działalności
	- szkolenia dla rad pedagogicznych szkół i placówek powiatu ostrowskiego, dotyczących zapewniania wsparcia specjalistycznego dzieciom i uczniom z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych	realizacja ciągła (według potrzeb) w trakcie trwania Programu	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej	liczba szkoleń i osób uczestniczących w spotkaniach

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	PODMIOTY REALIZUJĄCE	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE
	- poszerzenie działalności sieci współpracy i samokształcenia pedagogów i psychologów szkolnych powiatu ostrowskiego o zagadnienia dotyczące wspomagania dzieci i uczniów	od września do czerwca każdego roku trwania Programu	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej	sprawozdanie z prowadzonej działalności
	- objęcie pomocą ofiar przemocy, katastrof i klęsk żywiołowych oraz innych stanów, które zagrażają zdrowiu psychicznemu	realizacja ciągła (według potrzeb) w trakcie trwania Programu	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej PCPR w Ostrowi Mazowieckiej	liczba osób objętych wsparciem
	- minimalizowanie skutków zaburzeń rozwojowych, zapobieganie zaburzeniom zachowania oraz inicjowanie różnych form pomocy w środowisku szkolnym i pozaszkolnym uczniów z zaburzeniami psychicznymi w tym niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Zuzeli	liczba uczniów objętych wsparciem
	- udzielanie porad i konsultacji rodzicom dzieci i uczniów z zaburzeniami psychicznymi.	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	specjaliści Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Zuzeli	liczba osób objętych wsparciem
2. Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom i nauczycielom w jednostkach systemu oświaty	- opracowanie wskazań realizowanych w placówkach oświatowych, wyznaczających rodzaje pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i uczniów z uwzględnieniem ich zróżnicowanych	realizacja ciągła (według potrzeb) w trakcie trwania Programu	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej	liczba wydanych opinii i orzeczeń

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	PODMIOTY REALIZUJĄCE	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE
	potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzicom i nauczycielom w jednostkach systemu oświaty			
	- stosowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej bezpośrednio wobec zgłaszanych dzieci i uczniów oraz zgłaszających się rodziców i nauczycieli	realizacja ciągła (według potrzeb) w trakcie trwania Programu	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej	sprawozdanie z prowadzonej działalności
	- działania profilaktyczne zapobiegające problemowemu korzystaniu z nowych technologii	realizacja ciągła (według potrzeb) w trakcie trwania Programu	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowi Mazowieckiej	liczba osób uczestniczących w spotkaniach
	- realizacja wskazań PP-P wyznaczających rodzaje pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i uczniów z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, podczas zajęć lekcyjnych i specjalistycznych	realizacja ciągła (według potrzeb) w trakcie trwania Programu	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Zuzeli ZSS w Starym Lubiejewie	liczba dzieci i uczniów objętych wsparciem
	- realizacja z uczniami/ wychowankami Programu Wychowawczo – Profilaktycznego w tym tematyki bezpieczeństwa i profilaktyki zachowań ryzykownych (problemowych) oraz edukacji zdrowotnej;	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Zuzeli ZSS w Starym Lubiejewie	sprawozdanie z prowadzonej działalności
	- prowadzenie kół zainteresowań dla uczniów z zaburzeniami psychicznymi w tym niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym	od września do czerwca – każdego roku trwania Programu	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Zuzeli	sprawozdanie z prowadzonej działalności

**Cel główny 2: PROWADZENIE DZIAŁAŃ NA RZECZ ZAPOBIEGANIA
STYGMATYZACJI I DYSKRYMINACJI OSÓB Z ZABURZENIAMI
PSYCHICZNYMI**

Cel szczegółowy: prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, w tym kampanii o zasięgu powiatowym, dotyczących respektowania praw osób z zaburzeniami psychicznymi oraz podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat funkcjonowania i konieczności niesienia pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	PODMIOTY REALIZUJĄCE	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE
1. Opracowanie programów promocji zdrowia psychicznego, realizowanie profilaktyki zdrowotnej mającej na celu podniesienie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie postaw prozdrowotnych	- wdrożenie programów profilaktycznych zaadresowanych do różnych grup adresatów	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu	PP-P, szkoły ponadpodstawowe	sprawozdania dotyczące liczby zrealizowanych zadań oraz osób biorących w nich udział
	- utworzenie punktów konsultacyjnych wspierających szkoły i placówki w zakresie kształtowania postaw prozdrowotnych	realizacja ciągła w trakcie trwania Programu (wg potrzeb szkół)	PP-P	liczba osób korzystających z oferty
2. Szkolenia dla psychologów i pedagogów szkolnych mające na celu wdrożenie stałego systemu działań profilaktycznych w zakresie zdrowia psychicznego oraz wytworzenia właściwej postawy wobec osób chorych	spotkanie szkoleniowe	raz w roku kalendarzowym	PP – P	liczba uczestników według listy obecności

Cel główny 3 : PROFILAKTYKA ZDROWOTNA ORAZ ORGANIZACJA SYSTEMU WSPARCIA W SYTUACJACH KRYZYSU PSYCHICZNEGO

Cel szczegółowy:

a) profilaktyka zdrowotna - kształtowanie postaw prozdrowotnych

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	PODMIOTY REALIZUJĄCE	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE
Kształtowanie postaw prozdrowotnych wśród dzieci w wieku przedszkolnym i uczniów szkół na terenie powiatu ostrowskiego	- wykłady, treningi i warsztaty dla nauczycieli (w tym grup i klas integracyjnych), dzieci, uczniów i ich rodziców	przez cały okres trwania PPOZP	PP-P we współpracy z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Ostrowi Mazowieckiej, PCPR	liczba osób uczestniczących w spotkaniach
	- konsultacje indywidualne dla rodziców i nauczycieli udzielane po zakończeniu zebrań grupowych	przez cały okres trwania PPOZP	PP-P	liczba osób uczestniczących w spotkaniach

b) pomoc w sytuacjach kryzysu psychicznego

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	PODMIOTY REALIZUJĄCE	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE
Tworzenie lokalnych grup pomocy kryzysowej oferujących poradnictwo i pomoc w stanach kryzysu zagrażającemu zdrowiu psychicznemu	działania dotyczące pomocy kryzysowej realizowanej zgodnie z zadaniami statutowymi placówek	realizacja ciągła	PP-P, PZP placówki leczenia uzależnień, Poradnia psychologiczna dla dzieci w ramach SPZZOZ	liczba osób objętych wsparciem
	objęcie pomocą ofiar przemocy, katastrof i klęsk żywiołowych oraz innych stanów, które zagrażają zdrowiu psychicznemu	realizacja ciągła	PP-P, PZP, placówki leczenia uzależnień, Poradnia psychologiczna dla dzieci w ramach SPZZOZ	liczba osób objętych wsparciem

Cel główny 4: MONITOROWANIE I OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH PPOZP

Cel szczegółowy: gromadzenie i analizowanie sprawozdań zawierających informacje, dotyczące realizacji zadań wynikających z PPOZP, przekazywanych przez podmioty w nim uczestniczące

ZADANIA	FORMY REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	PODMIOTY REALIZUJĄCE	WSKAŹNIKI MONITORUJĄCE
Utworzenie arkusza monitorowania realizacji poszczególnych zadań wynikających z celów głównych i szczegółowych PPOZP	arkusz realizacji zadań zawierający dane dotyczące podejmowanych czynności	do 31 stycznia 2025 r.	według przypisanych zadań w PPOZP	dane przekazane do Zespołu dokonującego analiz zbiorczych - Koordynator PPOZP

7. PODSUMOWANIE

PPOZP na lata 2024-2030 stanowi kontynuację poprzedniego programu, połączoną z nowymi zadaniami.

Program zawiera aktualizację diagnozy środowiska lokalnego, dokonaną przez instytucje uczestniczące w jego realizacji, która pozwala na dostosowanie unowocześnianych rodzajów wsparcia do bieżących potrzeb i zagrożeń.

Podstawowym celem programu jest zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz znajdującymi się w stanie kryzysu psychicznego opieki i wsparcia.

Wymienione w programie instytucje realizują wspólnie wiele zadań dotyczących dzieci i młodzieży, osób dorosłych i starszych, upowszechniając wśród nich i ich rodzin zróżnicowane formy pomocy i wsparcia społecznego.

Wiele realizowanych wspólnie zadań należy do obszaru profilaktyki skupiającej się wokół kształtowania postaw prozdrowotnych. Działalność edukacyjna dotyczy podniesienia poziomu świadomości społecznej, która służy także tworzeniu właściwych postaw wobec osób chorych. Poza upowszechnieniem konieczności respektowania ich praw, program ma za zadanie propagowanie postaw prospołecznych, związanych ze świadomością konieczności niesienia pomocy ww. osobom.

Bardzo istotne są wspólne działania odnoszące się do dzieci i młodzieży, które mogą minimalizować powstawanie niektórych zaburzeń psychicznych. Wczesna diagnoza zaburzeń i współpraca interdyscyplinarna wielu specjalistów pozwala na szybką pomoc w eliminacji bądź ograniczaniu dysfunkcji.

Uczniowie z zaburzeniami, ich rodzice zyskują pomoc w szkołach. Poza wsparciem specjalistycznym dla uczniów, współdziałające z sobą instytucje wspierają ich rodziców i nauczycieli, pozwalającą dostosować ich proces nauczania do indywidualnych możliwości i potrzeb.

Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i uczniom w jednostkach systemu oświaty daje szansę kształcenia i osiągania innych celów rozwojowych. Zwiększanie dostępności specjalistycznego wsparcia dla nich jest podstawą dla właściwego funkcjonowania nie tylko w najbliższych środowiskach – rodzinnym i szkolnym zyskuje także

wymiar społeczny, bardzo ważny dla komfortu dalszego życia.

Program poszerza też działania zwiększające dostępność rehabilitacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi. Zatrudnienie ww. osób wspiera inne, ważne dla nich działania pomocowe służące zdrowieniu, pozwala na pozbywanie się uprzedzeń i stereotypów w najbliższym otoczeniu społecznym.

Szczególne miejsce w programie zajmują rodzaje wsparcia osób będących w kryzysie. Szybka, specjalistyczna pomoc przyczyni się do zakończenia i minimalizacji skutków kryzysu.

Program podejmuje także szereg działań służącym wspieraniu rozwoju dzieci z zaburzeniami.

W programie realizuje się też zadania wspierające ofiary przemocy, katastrof i klęsk żywiołowych, a także innych sytuacji traumatyzujących, które zagrażają zdrowiu psychicznemu.

Wartość programu kryje się w realizacji kompatybilnych oddziaływań na społeczności lokalne, które będą przeciwdziałać stygmatyzacji i dyskryminacji osób chorych psychicznie, a proces zdrowienia będzie wzmacniany przez aktywizację społeczną.